

MATLAB DASTURIDA MAMDANI ALGORITMI BILAN ISHLASH

Alimova Rayhon Abdug'afforovna

Muallif: Termiz davlat universiteti Axborot texnologiyalari fakulteti talabasi alimovarayxon6@gmail.com

https://doi.org/10.5281/zenodo.7836924

Annotatsiya: Ushbu maqolada Matlab dasturida Mamdani algoritmi yordamida talabalar bilimini va o'zlashtirishini avtomatik baholaydigan tizim yaratish ketma – ketligi ko'rsatib o'tilgan, umumiy natija olingan va to'liq asoslab ko'rsatilgan.

Kalit so'zlar: Matlab, Mamdani algoritmi, fuzzy, trimf, gaussmf, trapmf, gbellmf, edit, rules, view, input.

Mamdani algoritmidan foydalangan holda talabalar bilimini va o'zlashtirishini avtomatik baholaydigan tizim yaratish uchun quyidagi ketma – ketliklarni bajaramiz:

Bajarish ketma – ketligini ko'rib o'tamiz:

Matlab dasturiga kiriladi, **fuzzy** deb yozilgach, quyidagi oyna ko'rinadi.

📣 FIS Editor: Untitled	12			-	- 🗆	$\times$
File Edit View						
input1	[	Untitled2 (mamdani)			output1	
FIS Name:	Untitled2		FIS Type:	ma	amdani	
And method	min	(a	irrent Variable			
Or method	max	✓ Na	me			
Implication	min	~ Ty	pe			
Aggregation	max	~	nge			
				4		
Defuzzification	centroid	<u> </u>	Help		Close	

Ushbu qo'yilgan masalamizda kiruvchilar 3 ta, 1 – si xulqi, 2 – si darsdagi faolligi, 3 – si mustaqil ishi, chiquvchi natijani esa o'zlashtirish deb kiritamiz.

«Zamonaviy dunyoda amaliy fanlar: muammolar va yechimlar» nomli ilmiy, masofaviy, onlayn konferensiya

🧈 FIS Editor: Untitle	d			- 🗆	$\times$				
File Edit View									
Xulqi Xulqi darsdagi-faolligi Mustaoil-ishi									
FIS Name:	Untitled	FIS Typ	pe:	mamdani					
And method	min	Current Varia	able						
Or method	max	✓ Name		Mustaqil-ishi					
Implication	min	✓ ✓ ✓		input					
Aggregation	max			[01]					
Defuzzification	centroid	Help	b	Close					
Opening Membership F	Function Editor								

Endi 3 ta kiruvchilarning barcha parametrlarini, o'zgarish sohalarini kiritib chiqamiz. Ya'ni xulqini (0; 5) oraliqda o'zgaruvchi yomon, o'rta, yuqori qilib va funksiyasini esa (uchburchak) **trimf** (ixtiyoriy funksiyani tanlash mumkin) qilib kiritamiz:

Darsdagi faolligini (0; 5) oraliqda o'zgaruvchi faol emas, faolroq, o'rtacha faol, faol kabi parametrlarni va (gaus) **gaussmf** funksiyasini tanlaymiz:

«Zamonaviy dunyoda amaliy fanlar: muammolar va yechimlar» nomli ilmiy, masofaviy, onlayn konferensiya

Mustaqil ishini (0; 5) oraliqda o'zgaruvchi topshirmadi, chala topshirdi, topshirdi kabi parametrlar bilan, funksiyasini (trapetsiya) **trapmf** qilib kiritamiz:

Chiquvchi natijamizni ya'ni o'zlashtirishni (2; 5) oraliqda o'zgaruvchi, 2 baho, 3 baho, 4 baho, 5 baho kabi natijalar bilan, funksiyasini esa **gbellmf** qilib kiritildi:

Endi **edit**ni bosib undagi **rules** tugmasini bosamiz, hosil bo'lgan oynada qoidalarni yozib chiqamiz: qoidalar soni 36 ta bo'ladi, chunki 3*4*3=36.

🥠 Rule Editor: Untitled

File Edit View Ontions

_

the call them opti					
23. If (Xulqi is orta) and (darsdagi-faoligi is faol) and (Mustaqil-ishi is topshirdi) then (ozlashtirish is 5baho) (1) 24. If (Xulqi is yuqori) and (darsdagi-faoligi is faol-emas) and (Mustaqil-ishi is topshirmad) then (ozlashtirish is 5baho) (1) 25. If (Xulqi is yuqori) and (darsdagi-faoligi is faol-emas) and (Mustaqil-ishi is topshirmadi) then (ozlashtirish is 2baho) (1) 26. If (Xulqi is yuqori) and (darsdagi-faoligi is faol-emas) and (Mustaqil-ishi is topshirmadi) then (ozlashtirish is 2baho) (1) 27. If (Xulqi is yuqori) and (darsdagi-faoligi is ortacha-faol) and (Mustaqil-ishi is topshirmadi) then (ozlashtirish is 3baho) (1) 28. If (Xulqi is yuqori) and (darsdagi-faoligi is faol-emas) and (Mustaqil-ishi is topshirmadi) then (ozlashtirish is 3baho) (1) 29. If (Xulqi is yuqori) and (darsdagi-faoligi is faol-emas) and (Mustaqil-ishi is topshirmid) then (ozlashtirish is 3baho) (1) 30. If (Xulqi is yuqori) and (darsdagi-faoligi is faol-emas) and (Mustaqil-ishi is topshirdi) then (ozlashtirish is 3baho) (1) 31. If (Xulqi is yuqori) and (darsdagi-faoligi is faol-emas) and (Mustaqil-ishi is topshirdi) then (ozlashtirish is 3baho) (1) 32. If (Xulqi is yuqori) and (darsdagi-faoligi is faol-ormas) and (Mustaqil-ishi is topshirdi) then (ozlashtirish is 3baho) (1) 33. If (Xulqi is yuqori) and (darsdagi-faoligi is faol-orq) and (Mustaqil-ishi is topshirdi) then (ozlashtirish is 5baho) (1) 34. If (Xulqi is yuqori) and (darsdagi-faoligi is ortacha-faol) and (Mustaqil-ishi is topshirdi) then (ozlashtirish is 4baho) (1) 35. If (Xulqi is yuqori) and (darsdagi-faoligi is ortacha-faol) and (Mustaqil-ishi is topshirdi) then (ozlashtirish is 5baho) (1) 35. If (Xulqi is yuqori) and (darsdagi-faoligi is faol) and (Mustaqil-ishi is topshirdi) then (ozlashtirish is 4baho) (1) 36. If (Xulqi is yuqori) and (darsdagi-faoligi is faol) and (Mustaqil-ishi is topshirdi) then (ozlashtirish is 4baho) (1) 36. If (Xulqi is yuqori) and (darsdagi-faoligi is faol) and (Mustaqil-ishi is topshirdi) then (ozlashtirish is 4baho) (1) 3					
If	and	and		Then	
 Xulqi is	darsdagi-faolligi is	Mustaqil-ishi is		ozlashtirish is	
yomon orta yuqori none	faol-emas faolroq ortacha-faol faol none	topshirmadi chala-topshirildi topshirdi none		2baho 3baho 4baho 5baho none	
not	v 🗌 not	v not		v not	
Connection	Weight:				
and	1 Delet	e rule Add rule	Change rule	<< >>	
The rule is added			Help	Close	

Viewdagi **rules** tugmasini ishga tushirsak, quyidagi oyna chiqadi:

«Zamonaviy dunyoda amaliy fanlar: muammolar va yechimlar» nomli ilmiy, masofaviy, onlayn konferensiya

Inputdagi sonlarni o'zgartirib natijani, ya'ni o'zlashtirishning to'g'riligini tekshiramiz:

Xulosa qiladigan bo'lsam, maqolada Matlab dasturida Mamdani algoritmi bilan ishlash bo'yicha talabalar o'zlashtirishini avtomatik baholaydigan tizimni yaratish masalamizda yo'l – yo'riq va ko'nikma hosil qilindi. Biz hozir ta'lim sohasidagi bitta masalani ko'rib chiqdik, lekin

ularning soni yuzlab bo'lishi mumkin. Ushbu Matlab dasturi va Mamdani algoritmidan foydalangan holda barcha sohalardagi dolzarb bo'lgan masalalarning avzal yechimini topish ham mumkin.

References:

1. Matlab asoslari. Dadajonov T., Muhitdinov M., "Fan" nashriyoti – 2008.

2. MATLAB 7. */R2006/R2007 o'quv qo'llanma.: M. 2008.

3. Dyakonov V. P. MATLAB 6.5 SP1/7 + Simulink 5/6 v. Obrabotka signalov I proektirovanie filtrov. – M.: Solon R, 2005.

- 4. http://www.lephanpublishing.com/MatlabCsharp.html.
- 5. http://www.mathworks.com/access/helpdesk/help/helpdes k.html.

6. Potemkin V. G. Sistema MATLAB: Spravochnoe posobie. – M.: Dialog MIFI, 1997.

7. Sh. A. Nazirov, R. V. Qobulov, M. R. Babajanov «C va C++ TILI» Informatika fanidan o'quv qo'llanma //TATU. Toshkent, 2012.

